

אין עוד מלבדו
על יחיד ומיוחד

בית שלמה

פרוייקט ה'תשנ"ב נסא ו'הארץ' קדם רגלי אי יזה בית אשר תבנו לי יאי יזה מקום מנוחתי

פרשת יתרו
תשפ"ג
גליון 326
נא לשמור על קדושת הגליון
נא לא לעיין בו בשעת התפילה וקריאת התורה

לעילוי נשמות
מורי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא מו"ר אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה דב ר' זאב ב"ר משה חיים
הרה"ק רבי משה מקטוב ב"ר שלמה הרה"ק רבי יחזקאל ב"ר צבי הירש הגה"ק רבי חיים פאלאג'י ב"ר יעקב הרה"ק רבי משה מלארמיר ב"ר שלמה הרה"ק רבי שמואל ב"ר יחיאל מויכל אהרן הרה"ק רבי חיים דוד דאקטור ב"ר ישכר בער הגה"ק רבי משען סופר מקראקא הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר לייבוש הרה"ק רבי יצחק יהודה לייב חנליש ב"ר מאיר הרה"ק רבי יצחק ב"ר מרדכי מנעשכזי הרה"ק רבי יחיאל מאיר ב"ר יעקב צבי הרה"ק רבי יעקב מנעשכזי ב"ר מרדכי הרה"ק רבי יהודה לייב ב"ר שלמה אייגער הרה"ק רבי יהושע ב"ר שלום מבעלזא

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע
יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לקבלת גליון זה למייל שלחו בקשה ל- MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

"וַיִּשְׁמַע יתרו חתן מֹשֶׁה אֵת כָּל־מַדְיָן חֲתָן מֹשֶׁה אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹקִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ בְּיַד יְהוָה אֱתֵּי אֵת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם" (י"ח, א')
רש"י - שבע שמות נקראו לו רעואל, יתר, חובב, חבר, קני, פוטיאל. יתר, על שם שיתר פרשה אחת בתורה ואתה תחזה. יתרו לכשנתגיר וקיים המצוות הוסיפו לו אות אחת על שמו. חובב שחבב את התורה. וחובב הוא יתרו, שנאמר שופטים (ד', י"א) מבני חובב חותן משה'
יתר הוא אחד משמותיו של יתרו עולה כמניין שש מאות ועשר ועם האותיות עולה למניין שש מאות ושלוש עשרה העולה כמניין תרי"ג רמו לתורה שנתנה בפרשה זו

"וַיִּסְפַּר מֹשֶׁה לְחַתְּנוֹ אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְפָרְעֹה וּלְמִצְרַיִם עַל אֹדֶת יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצְרַתְּם בְּדֶרֶךְ וַיִּצְלַם ה'" (י"ח, ח')
רש"י - למשוך את לבו לקרבו לתורה
ידוע מה שאומר רבי נחמן מברסלב ז"ע כי העולם אמרים שסיפורים עוזרים להירדם כמעשה אחשוורוש ואנו אמרים שסיפורים עוזרים להתעורר וניתן ללמוד זאת גם מפסוק זה ויספר משה לחתנו ומפרש רש"י הקדוש כי ע"י הסיפורים של קריעת ים סוף ומלחמת עמלק היה מתכוון משה לקרב את יתרו לתורה ולכן העצה לרוצים להתעורר לעבודת ה' היא לקרוא סיפורים צדיקים וכידוע אפילו שיחת חולין של צדיקים תורה היא

"אִם אֵת הַדָּבָר הַזֶּה תַעֲשֶׂה וַיִּצְוָךְ אֱלֹקִים וַיְכַלֶּךְ עִמּוֹד וְגַם כָּל־הָעַם הַזֶּה עַל מְקוֹמוֹ יָבֵא בְּשָׁלוֹם" (י"ח, כ"ג)
כדי שלא יצטרך לחזור בגלגול ובכך יוכל לשכב בשלום על משכבו וכן עניין זה נרמז במילה מקומו שהרי היה יכול לומר וכל העם יבואו בשלום ללא המילה מקומו אלא דבר זה בא לרמוז על כך שהמקום הוא של הקב"ה יתברך שמו ומלא כל הארץ כבודו ואין המקום הוא של האדם אלא של הקב"ה וברצונו נותן וברצונו לוקח ולכן אין אדם יכול לקחת או לקבל אלא"כ הדבר נגזר משמים ע"כ יש על האדם ללכת בדרכים ישרות לא לגנוב ולא לגזול ואז יוכל לנוח לאחר מאה ועשרים על משכבו בשלום עפ"י הנ"ל גם מובן מדוע נכתב שם אלקים המורה על מידת הדין והבן

ידוע שכאשר כתובה האות ב' לפני המילה שלום הכוונה למי שנפטר ל"ע מהעולם ולכן כאשר אנו מברכים אדם היוצא לדרך אנו אומרים לך שלום א"כ מדוע אומר יתרו שהעם יבוא על מקומו בשלום והוא מזכיר זאת דווקא בעניין בעלי הדין שבאים להתדיין לפני משה אלא ניתן לתרץ בס"ד כי בזה בא יתרו לרמוז למי שלא שילם את כל חובותיו הכספיים בעוה"ז יש עליו לחזור בגלגול לשלם את חובותיו וכן מי שגנב או גול גם הוא יצטרך לחזור לזה העולם כדי לשלם למי שלקח ממנו ללא רשות מכאן יוצא שכל הנ"ל לא נחים בשלום על משכבם אלא צריכים הם לחזור בגלגול וע"כ אומר יתרו שיש על הדיינים לשים לב לפסוק דין אמת שכל אחד ישלם את מה שחייב

"וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה אֶת דְּבָרֵי הָעָם אֶל ה'" (י"ט, ח')
רש"י - ביום המחרת, שהוא יום שלישי, שהרי בהשכמה עלה. וכי צריך היה משה להשיב, אלא בא הכתוב ללמדך דרך ארץ ממה שלא אמר, הואיל וידוע מי ששלחני, איני צריך להשיב
בדרך צחות נאמר כי ישנם אנשים האומרים שהם דתיים בלב ואין הם צריכים לקיים גם את המצוות המעשיות וכבר הקב"ה יודע כמה הם מאמינים ונראה מפס' זה כי כמובן אין הם נוהגים כשורה לפי שאנו למדים ממעשה משה רע"ה שאע"פ שהוא ידע כי הקב"ה יודע את תשובת בני"ש שאמרנו נעשה ונשמע בכל זאת הוא השיב את דברי העם לקב"ה ומכאן שיש גם לעשות מעשה ולא להשאיר את הדברים רק בגדר מחשבת הלב

"מֹשֶׁה יִדְבֵר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֵנוּ בְּקוֹל" (י"ט, י"ט)
פס' זה רומז על עניין צדיק גזור והקב"ה מקיים כמו שנאמר באיוב (כ"ב, כ"ח) "ותגור אומר ויקם לך" לפי שמה הוא הצדיק המדבר ומתפלל אל ה' והקב"ה עונה לקול תפילתו ובקשתו של הצדיק זהו שכותב רש"י יעננו בקול. יעננו על דבר הקול

"וַיִּרְדַּ מֹשֶׁה אֶל הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם" (י"ט, כ"ה)
רמז שהרב המלמד תורה צריך לרדת אל העם היינו לדבר במילים פשוטות ומובנות לפי רמת הציבור שאותו הוא מלמד ולא להתעקש מתוך גאווה ללמד ברמה שרק הרב מבין

משנת הצדיק - הרה"ק יעקב גלינסקי זצוק"ל זי"ע כ"ב שבט

נולד בקרינקי שבפולין לרב אברהם צבי ולרבנית דבורה גלינסקי. למד בישיבת נובהרדוק בביאליסטוק שבראשה עמד הרב אברהם יפהן. בשנת 1941 הוגלה לסיביר עם כמאה בחורי ישיבה. במהלך המלחמה שהה גם בעיר טשקנט שבאוזבקיסטן, שם שימש כמלמד בט"ו אב תש"ה, לאחר מלחמת העולם השנייה נישא לצביה, בת חיים בנימין הלוי ברוד, חסיד ברסלב..

הרב גלינסקי היה מקורב לחזון איש ולרב יעקב ישראל קנייבסקי הסטייפלר. בשנות ה-50 עמד בראש ישיבה בראש העין ופעל בקרב צעירי העדה התימנית. בשנות ה-60 עמד בראש ישיבת נובהרודוק-חדרה, יחד עם הרב אלחנן פרלמוטר, אף הוא חניך נובהרודוק. לאחר סגירת ישיבת נובהרודוק הקים רשת כוללים לאברכים, בשם 'מרגניא דאברהם', שלה סניפים בירושלים, מודיעין עילית ובית שמש. מוסדותיו מנוהלים על פי צוואתו, על ידי בנו הרב אלימלך וכדו הרב אבא צבי גלינסקי. רבי יעקב נהג לפקד יישובי עולים ולדרוש בפניהם. הוא הרבה לתבל את דבריו בספורים מלימודיו בישיבת נובהרודוק. משלים ואמרות כגון שלו משמשים דרשנים אחרים. בין השנים תשע"א-תשע"ג הוציא הסופר הרב שלום מאיר ולך את סדרת הספרים "הגדת" על חמישה חומשי תורה ומועדי השנה, הכוללת דרשות, ספורים ומשלים מהרב גלינסקי. דרשותיו ופירושי משולבים גם בסדרת הספרים "להגיד".

סיפר הרב יעקב גלינסקי וצ"ל. בתיתי את רגלי בארה"ב כדי להתרים גביר נודע למען צדקה והחזקת תורה. הודיעו לי: "בעל הבית איננו". שאלתי: "מתי יהיה?". אמרו לי: "בעוד כמה שעות". ביתניים היו בידי עוד כמה כתובות, וכעבור מספר שעות שבתי לביתו. בתשובה לשאלתי אמרו לי: "בעל הבית התאחר, לא נמצא בבית". שאלתי: "מתי יהיה? משכו בכתיפהם. לא יודעים". מצאתי תא טלפון סמוך וטלפנתי לביתו... אמרתי: יש לי הודעה קצרה עבורו. והנה הפלא ופלא, הוא בבית. קולו נשמע: "הלו...?" אמרתי: על פי דין, חייב אני לבקש מכם מחילה. אנא סילחו לי. תמה בעל הבית: "מחילה! על מה עלי למחול?" הסברתי: כשהבנתי שאמרתם לבני הבית להודיע לי שאינכם בבית, חשדתי אתכם בדבר שקר, עכשיו הבנתי שחשדתי בכשרים. כי בעל הבית באמת אינו בבית. לא אתם בעל הבית, לא אתם הקובעים המחליטים. לדאבון הלב, אתם מאלו שהם ברושות לבם (כ"ר ל' י), והיצר הרע הוא הבעלים האמתיים. והריני מבקש מחילה שחשדתי בכם בשקר...

עוד סיפר הרב לפני כמה שנים תקף אותי חידק, התנחל באוזן ומאן לעזוב. טיפלו בי במסירות, אבל בלי תוצאות. יום אחד ניגש אלי הפרופסור: "הרב גלינסקי, נכון שכתוב בגמרא 'שלכם: טוב שברופאים לגיהנום'? כמה כעסתי על ההתבטאות 'בגמרא שלכם', לכם ולא לו. עניתי: 'נכון, אבל במה זה נוגע אליך. תביא את הטוב שברופאים, ואסביר לו'. דוקא הבין: 'אתה דאי? כועס שלא הצלחנו לרפא אותך, יש דברים שאינם בידינו'. לזה התכוונתי. אמרתי: 'אתה, לא תהיה בגיהנום. כי הטוב שברופאים הוא זה שחושב שהכל בשליטתו! לכן מקומו בגיהנום!' הכלל, באחד הטיפולים הוא חיטט באוזן, מה אומר, יסורי תופת! בצד ישב המתמחה, עקב אחרי הטיפול. כשהסתיים, אמר: 'הרב גלינסקי, אתה לא הראשון שעובר טיפול זה, אבל כולם זועקים ועוקת מחרשיות אוזניים. אתה היחיד שלא צעק!' אמרתי לו: 'הם צעקו, כדי שאתה תשמע, והפרופסור שמע - זה עור להם? דאי שלא! אבל אני צעקתי ועוד איך צעקתי! אבל לא צעקה שאתם שומעים, אין לי עניין בשמיעתכם. יש צעקה בבחינת 'צעק ליבם אל ה' (איכה ב, יח). והוא שומע, ויכול לעזור, ומקוה שיעזור" למחרת הגיע לבקרני אדם דתי, לא מוכר. הציג עצמו: הוא שכנו של אותו רופא, בפתח תקוה. הרופא סיפר לו בהתפעלות על החולה שצעק בליבו, שיוע אל ה', והוא בא להכיר אותי. אמרתי לו: 'תראה, אני אחזור בעוד כמה ימים לביתי, לא אראה עוד את הרופא. אתה שכן שלו. ואם הוא סיפר לך, הרי זה משום שהתעורר בו זיק חבו ובכוי. תציע לו שילמד אתך שעה בשבוע, תלבה את הזיק, שיתלהב ויאיר והרופא כיום שומר תורה ומצוות

שבה הגה"צ רבי אברהם יפהן וצ"ל לארץ ישראל הלך עמו הגה"צ רבי יעקב גלינסקי וצ"ל במוצאי שבת לבקר בביתו של הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי הסטייפלער וצ"ל. הם מצאו אותו באמצע סעודת מלוח מלכה מזה למאה שנה סעודתו מעטת ומה חלה ששלארה משבת, ונב דג מלוח וכוס מים... חייך רבי אברהם ואמר: אותו הסטייפלער מלפני שלושים שנה (בנובהרודוק) ללא שום שינוי. אותה גמרא, אותה סעודה דלה, אותה התמדה. אמר על כך רבי יעקב. כך נהגו הצדיקים, לא משנים ולא מחליפים. לא שואפים להרחיב ולשנות ולשפץ... הוא שאומרים אחר ברכת המזון: 'הרחמן הוא ישלח ברכה מרובה - בבית הזה! אמנם ברכה מרובה, אבל בבית הזה. שלא תסתחרר עלינו דעתנו משפע הברכה ונרצה להחליף את הדירה, ואפילו לא את 'שולחן זה שאכלנו עליו', שאפילו ריהוט לא נרצה להחליף.

דובב שפתי ישנים - ליקוטים מספרים שפחות מוכרים

צמח צדיק - הרה"ק מנחם מנדל הגר ב"ר חיים זצוק"ל זי"ע

"וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו פי הוציאה את ישראל ממצרים" (י"ח, א')

ירדפונו שיהי' לו רדיפה ע"י טוב וחסד יראת ה' הפחד רק מחמת עבודת השי"ת ולא יראת העונש כל ימי חיי כל במילוי כ"ף למ"ג ימי בעקב שעי' שלבו נשבר תמיד בקרבו בין בטיבו בין בעקו ובא לבחינת עקב ענווה יראת ה' ימי חיי ע"ז מדפך כל הכ"ח עתים שגימ' חיי' לטוב והי"ו וישמע יתרו וגו' את כ"ל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו פי' שאע"פ שהקב"ה עשה להם הניסים והנפלאות הי' להם בחי' כ"ל שגימ' בעק"ב כנ"ל שהיו בבחי' עקב ענווה ושפלות רוח שחשבו שלא יהיו ראויים לנסים הללו ושמא ח"ו נתן להם הקב"ה גמולם בעוה"ז ועי"ז הי' לבם נשבר בקרבם ועי"ז המתיקו כל הדינים וזה אשר עשה אלקים עשה מלשון תיקון שתיקנו והמתיקו שם אלקים וזה מרמו רש"י מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עולם ר"ל שראו הניסים של ים סוף והי' חושבים בנפשם שאינם ראויים לזה שמא ח"ו נתן להם גמולם בעוה"ז והי' לבם נשבר בקרבם עי"ז זכו למלחמת עמלק שגימ' ר"ם שהכניעו את עמלק והי' להם תמיד שפלות רוח ונמשך עליהם השפעה חו"ר

אפשר לומר עד"ז דהנה כתיב אך טוב וחסד ירדפונו כל ימי חיי דהנה האדם צריך להיות תמיד בהכנעה ושפלות רוח ולהיות לבו נשבר בקרבו בין בטיבו בין בעקו אם ח"ו אין הולך לו בסדר בוודאי צריך להיות לבו נשבר בקרבו שמעשיו גרמו לו זאת ואם משפיעים לו מה השמיים כל טוב צריך לדאוג שמא קיבל עולמו והוא ח"ו מאותם שמשלמים להם על פניהם וזה פי' הפסוק אך הוא לשון מיעוט כמשאחז"ל אכין ורקין מעוטין בין מיעוט בין טוב וחסד ירדפונו שניהם אצלי רדיפה כי כשיש לי אך מיעוט ח"ו אני מפחד שלא תקנתי מעשי וכשיש לי כל טוב אני חושב שמא ח"ו לא תקנתי מעשי ואני מאותן שמשלם להם על פניו והנה החילוק בזה דאם יש לו פחד מחמת שאינו הולך לו בסדר ושמא לא יתיקן מעשיו זה הפחד אינו אמיתי כי יש בו פניות שירא מחמת עצמו מה שאינו הולך לו בסדר אבל אם יש לו כל טוב ומפחד שמא ח"ו לא תיקן מעשיו והוא מאותן שמשלמים להם על פניהם זה הפחד אין פניות לצורך עצמו שיש לו כל טוב ואין זה יראת העונש ועיקר הפחד הוא רק לשם שמים שמא לא עבד השי"ת כראוי ולכן ביקש דוד הע"ה אך טוב וחסד

סגולה לפרנסה - שבת מקור הברכה

"יזכור את יום השבת לקדשו" (כ', ח')

לקבל הבהירות והיה חזון אל האין סוף ונתצמצם ובחינת הצמצום הוא אור החזון והוא בלתי השגה לשום נאצל ונברא שאין שום חיה ושרף ואופן יוכל להשיג שם רק ישראל עם קדוש שהם למעלה מכל עולמות ואפילו מעולם השרפים הם גבוהים והם יכולין להתרבה ולהשיג אפילו בבחינת שכלתי השגה והוא בבחינת שמרו חכמינו ז"ל (ראש השנה יז) לשארת נחלתו (מיכה ז, יח) לאותן שעושין עצמם כשריים. ואמר המנוח האלקי מורי ורבי מורינו דוב בער וצ"ל שקאי על הצדיקים שמתקדשין מאד בקדושה דמאריהון. ויורש הענין של קדושה רומז גם כן למקום הצמצום הנ"ל במקום שהוא בלתי השגה, והיינו כשישראל מקדשין עצמם במילי דרשות ופורשין עצמן מעולם הזה ומן התענוגים בטלים שהם הבחינות שבאו בעולמות ומושגים לברואים רק מדביקים עצמם למעלה מן העולם הזה והוא הבחינות שבלתי השגה הנ"ל שהוא אין סוף ושיריים של האור שנתפשט לתוך העולמות והעולמות לא יכלו לסובלה וחזר לאין סוף ובחינת השיריים הוא בחינת אור חזון הנ"ל. ולכן האומות עולם אין משיגין אלא הבחינה שבתוך העולמות המרומם כנגד ששת ימי המעשה שבהם כלה תכלית בריאת העולמות והוא בחינת התפשטות ואין להם השגה אלא בבחינות שבתוך העולמות ולכן בחרו להם אחר מימי המעשה לשביחה שהוא מבחינות שבתוך העולמות מפני שאין משיגין יותר אבל ישראל משיגין גם למעלה מהעולמות שומרים יום השבת שרומז כנגד בחינת הצמצום כנ"ל. ועל זה רומז ענין הקדושה שהוא הפרישה מן העולם הזה להתרבות במלמעלה מעולם הזה והוא הבחינות בלתי השגה כנ"ל. וזהו שאמר שמור את יום השבת לקדשו וייקא, רצה לומר בבחינות הקדושה שיתדבקו במקום בלתי השגה על ידי שמירתה ומשיג משם כי ישראל הם למעלה וזן מקבלין למעלה מהעולמות כנ"ל על ידי שהם מתדבקים בבחינות האין על ידי פרישתם מטבעיות לא כן חלק הגוים שהם בבחינות יש ואין להם חלק שם כלל" ומזה ישיכל האדם כי הברכה ליהודי באה רק כאשר מתדבק בקדושה ופורש מהגשמיות דהיינו כאשר פורש הוא מעסקי העבודה והולך ללמוד תורה ולא מכלה את זמנו רק בעסקי העולם שע"י כך הוא זוכה הוא לברכה בכל מעשה ידיו וזן בגשמיות וזן ברוחניות

כותב בעל קדושת לוי זי"ע "יזכור את יום השבת לקדשו (שמות כ, ז). ובדברות אחרונות כתיב (דברים ה, יב) שמור את יום השבת לקדשו כאשר כו'. ודרשו חכמינו ז"ל (ראש השנה כז) זכור ושמור בדבור אחד נאמר. הענין, כל המצות שיש בתורה יש בה גוף המצוה, דהיינו המעשה וגם הטעם של המצוה רק שהטעם אינו מצוה רק גוף המעשה לבדו הוא מצוה. אבל מצות שבת גם הטעם הוא מצוה כמו גוף המצוה של שבת שצינו הבורא לשמור שבת, היינו קיום השבת ושמירתו כמי ששומר מצות המלך ומקיימו מבחתי ידעת הטעם של המלך רק מאמונה וטעמו של דבר הוא כי ששת ימים עשה ה' את השמים. והטעם גופא צריך לאמונה שאיש הישראל מאמין בלבו בבורא שיש בורא שברא עולם בששת ימי המעשה וכלה מלאכתו ביום השביעי ונח בו. ונמצא הטעם הוא גם כן מצוה כמו עיקר השמירה ונכלל בתורה שמור את יום השבת לקדשו, והזכירה של מצוה זו של היום הקדוש הזה הטעם כמו שכתוב זכר למעשה בראשית, והיינו כנ"ל. ולפי זה בחינת הזכירה שהוא הטעם הנכלל במלת זכור את יום השבת הוא בסוג אחר, דהיינו רצה לומר שהזכירה הוא גם כן מצוה כעין השמירה עם שהזכירה הוא רק הטעם של דבר כי ששת ימים עשה וכו'. אך שהטעם גופא תלוי בעיקר האמונה כנ"ל שעליה נצטוונו בסני אנכי ה' אלהיך, להאמין בבורא שהעולם מחדש שהשם יתברך קדמון לכל הוא חידש העולם יש מאין ובשביעי שבת וינפס:

ובזה יזכר מה שאומרים בתכנת שבת כו' צוית פירושה עם סדורי נסכיה כו', היינו רצה לומר הטעם והפירוש של מצוה של שבת גם כן צוית והוא גם כן מצוה. ומה שכתוב שמור את יום השבת לקדשו, יזכר גם כן. והוא באופן זה, כי בשני בחינות ברא השם יתברך את העולם בחינת אור ישר ובחינת אור חזון. ובחינת אור ישר, הוא מה שנתפשט לתוך העולמות כל אחד לפי בחינתו כפי שהוא מושג לכל אחד כמו עולם השרפים ועולם החיות אינן משיגין יותר אלא עולם השרפים ועולם החיות וכן עולם העשיה אינו משיג יותר מעולם העשיה והוא מה שמושג בעולמות נקרא אור הישר. ובחינת אור החזון, הוא בחינות אור שנשאר שלא בא לעולם מחמת שאין העולמות יכלו